

Fochoiste Gaeilge /Irish Language Subcommittee

Miontuairiscí den chruinniú – 4ú Nollaig 2020, 2pm

Miontuairiscí den chruinniú – Dé hAoine, 4ú Nollaig 2020, 2pm ar Zoom

I Láthair: Ray Yeates, An Comhairleoir Mícheál Mac Donncha, An Comhairleoir Deirdre Heney, Julian de Spáinn (Conradh na Gaeilge), An Comhairleoir Naoise O Muirí, An Comhairleoir Nial Ring, An Comhairleoir Daithí de Róiste, Orla McMorrow (An t-Oifigeach Forbartha Gaeilge)

Ag glacadh na miontuairiscí (ón taifeadadh): Catherine Neville

1. Fáilte roimh Baill nua
2. Glacadh leis an gClár Oibre
3. Miontuairiscí an Chruinnithe
4. Athphlé ar Aidhmeanna an Fhochoiste
5. An tAonad Forbartha Gaeilge: Tuarasc ón Oifigeach Forbartha Gaeilge
6. Clár Oibre an Choiste
7. Cruinnithe 2021
8. Aon Ghnó eile

1. **Fáilte roimh Baill nua** - Chuir an Cathaoirleach fáilte roimh na Baill nua.

2. **Glacadh leis an gClár Oibre** - Bhi an Clár Oibre glacaithe.

3. **Miontuairiscí an Chruinnithe** - Glacadh le Miontuairiscí an Chruinnithe.

4. **Athphlé ar Aidhmeanna an Fhochoiste** - Bhí plé ginearálta faoi aidhmeanna an Fhochoiste. Dar leis an gCathaoirleach, ba chóir go ndéanfadh an Comhairle comhoibriú le Pobal na Gaeilge agus eagraíochtaí Stáit chun an Ghaeilge a chur chun cinn. Dúirt an Chomhairleoir Heney gur mhaith léi níos mó béime a bheith churtha ar usáid na Gaeilge sa Comhairle i measc na noibrithe agus níos mó traenáil a thabhairt do na fostaite. Dúirt Orla McMorrow go bhfuil an obair sin á chur i gcríoch ag an gComhairle ach gurb é an deacracht is mó atá ag an gComhairle ná seirbhísí i nGaeilge a chur ar fáil dár gcustaimeirí ar an toirt, nuair a bhíonn siad ag lorg na seirbhísí sin.

D'aontaigh an Cathaoirleach le hOrla agus dúirt sé go mbeadh Orla ag labhairt i rith na cruinnithe faoin obair atá ar bun ag an tAonad Forbartha Gaeilge ar son na Gaeilge. Mhol an Cathaoirleach go mba chóir do Chomhairleoirí ceannaireacht a thaispeáint chun an Ghaeilge a labhairt ag na cruinnithe míosúile.

5. An tAonad Forbartha Gaeilge: Tuairisc ón Oifigeach Forbartha Gaeilge - Thug Orla McMorro an t-Oifigeach Forbartha Gaeilge cur síos ar chúlra an tAonad Forbartha Gaeilge sa Chomhairle Cathrach. Bunaíodh é sa bhliain 1999 nuair a ghlac Deirdre Kearney an ról mar Oifigeach Gaeilge. Ba é an ról a bhí aice ná daoine a ghríosadh chun níos mó Gaeilge a labhairt. Nuair a tháinig Acht na dTeangacha Oifigiúla i bhfeidhm sa bhliain 2003 bhí athrú san ról agus thosaigh Orla mar Oifigeach Forbartha Gaeilge. Tá ról éagsúla aici. Faoi láthair bíonn uirthi breathnú ar fógraíocht, foirmeacha iarratais, aon ceangaltán, nó cumarsáid atá ag an gComhairle leis an bPobail. Níl an cumhacht aici chun cinnti bainistíochta a thógáil, a cuireann sí an Bhainistíocht sinsearach ar an eolas maidir le hoibligáidí teanga. Anuas ar sin cuireann sí tacaíocht agus comhairle ar fáil don bhfoireann uilig chun chun an Ghaeilge a chur chun cinn. Ní amháin go bhfuil riachtanais dlíthiúil teanga á chur i bhfeidhm ach an tAonad lárnach sa phróiseas agus feiceáil na teanga á chur chun cinn ar fud na cathrach agus caoga faoin gcéad de bhratacha ar fhógraíocht na cuailí solais dá-theangach.

Ó thaobh traenáil, le cúig bliana anuas tá Gaelchultúr ag teacht isteach go dtí an Comhairle agus tá ranganna Gaeilge ar leibhéal FETAC 3, 4, 5 agus 6 a chur ar fáil. Cúig bliana ó shin bhí cuigear duine déag ainmnithe ar an liosta fóin, de bhaill foirne a bhí sásta labhairt leis an bPobal i nGaeilge agus anois tá breis is seachtó duine ar an liosta. D'aontaigh Orla le Julian de Spáinn go bhfuil an Ghaeilge labhartha an-tabhachtach agus go bhfuil go leor fós le déanamh againn.

Ghabh an Cathaoirleach buíochas leis an Oifigeach Gaeilge dá tuairisc agus osclaíodh an cruinniú le ceisteanna. Bhí ceist ag Julian de Spáinn faoi éileamh a chruthú agus bhí ceist ag Naoise Ó Muirí ó thaobh múineadh a chur chun cinn sa Comhairle.

D'fhreagair Orla go bhfuil buiséad aici chun ranganna a chur ar fáil nó tionól bliantúil. Níl aon buiséad aici i gcomhair obair aistriucháin a dhéanamh, toisc go n-íocann na ranna éagsúla as a bhfiacha féin.

Bhí plé ginearálta faoin t-slí is fearr chun an Ghaeilge a chur chun cinn sa Chomhairle agus sa chathair. Mhol an Cathaoirleach go mba chóir dúinn cabhrú le hOrla agus leis an bhfoireann chun an aidhm sin a bhaint amach.

6. Clár Oibre an Choiste - Luaigh an Cathaoirleach trí aidhmeanna an Fhochoiste

- An Gaeilge a chur chun cinn sa Comhairle agus sa chathair
- Oibriú le Pobal na Gaeilge agus leis na heagraíochtaí éagsúla
- Plean a chur le chéile chun na haidhmeanna a chur i bhfeidhm

Bhí dréacht Plean Gaeilge roinnte ag an gcruinniú, céann a bhí curtha le céile ag Julian de Spáinn. Mhol an Cathaoirleach go mba chóir go mbeadh an plean seo mar saghas plean beo.

Labhair Julian de Spáinn faoin bplean agus cúlra an phlean. I rith bliain na Gaeilge luadh go mbeadh Plean na Contae ann. Moladh plean a chur le chéile. Tá spriocanna gearrthéarmacha (1-2 bhliain), meántéarmacha (3-5 bhliana) agus fadtéarmacha (5-10 mbliana) ag bainnt leis an bplean seo laistigh and lasmuigh den Chomhairle. Ó phlean bolscaireachta mar sprioc gearrthéarmach laistigh den Chomhairle go dtí Cathair Dhátheangach mar sprioc fadtéarmach lasmuigh den Chomhairle.

Bhí plé ginearálta faoi aidhmeanna an phlean Gaeilge agus aontíodh gur aidhm aoibheann é go mbeadh Baile Átha Cliath ina chathair dhátheangach go fadtéarmach agus Féile sa

chathair uair amháin sa bhlian a bheith mar aidhm gearrthéarmach. Bhí ceist ag Ray Yeates faoi achmhainní agus dualgais an Chomhairle Catharach chomh maith leis na rudaí criticiúil ab fhéidir linn a dhéanamh. Dar le Julian de Spáinn da mbeadh plean againn bheadh seans níos fearr chun achmhainni a fháil ó Roinn na Gaeltachta. Tá pleanáil Teanga ar siúl i gCaithair na Gaillimhe, Leitir Ceanainn, An Daingean, Cluain Dolcáin agus Baile Locha Ríoch agus tá acmhainní ar fáil ón Roinn.

Aontíodh go ndéanfadh an Cathaoirleacht dréacht Clár Oibre don Fhochoiste agus cuirfeadh sé an dréacht sin chuig na mBaill.

7. **Cruinnithe 2021** - Aontíodh go dtiocadh an Fhochoiste le cheile gach dara mhí as seo amach agus beidh an chéad cruinniú eile ar an 5ú Feabhra ag a dó a chlog.

8. **Aon Ghnó eile** – Luaigh An Chomhairleoir Nial Ring nach bhfuil Gaeilge ar an leathanach baile de shuíomh gréasáin an Chomhairle Chathrach. Mhol an Comhairleoir an obair atá ar siúl ar son na Gaeilge sa Comhairle agus go mba chóir go mbeadh ranganna Gaeilge le haghaidh na Comhairleoirí arís mar go bhfuil go leor Comhairleoirí nua ann.

Mhol an Chomhairleoir Ó Muirí go mba chóir go mbeadh Ciorcal Comhra le haghaidh na Baill ar feadh 30 nóiméad roimh an chéad cruinniú eile.

Micheál Mac Donncha
Chathaoirleach.